

Muntlig framställning

(inför redovisningar av branschanalyser, Ekonomisk geografi, skrivet 1994)

ATTITYD

Närvaro

- Ansträng dig att vara närvarande (en intensiv här-och-nu-upplevelse).
- Ta kommandot över situationen.
- Fånga och behåll åhörarnas uppmärksamhet.
- Gör dig själv till rummets centrum.

Engagemang

- Visa med din attityd att det du talar om är intressant och viktigt.
- Stå för det du gör, även om det finns svagheter eller om du gör misstag – då får du åhörarnas respekt. Undvik att be om ursäkt för svagheter, undvik att vara självvironisk, och sucka för all del inte över att din egen redovisning är tråkig.
- Visa med din attityd att du är angelägen om att åhörarna ska förstå, hänga med, och fångas av ämnet.

Neutralitet vs. personlighet

- Undvik att vara raljant, nonchalant eller slarvig.
- Undvik att framhäva din egen person allt för mycket. *Använd* din person som ett instrument för att förmedla vad du vill säga, gärna på ett personligt sätt. Undvik dock att göra framställningen till en show för att visa upp dig själv: då löper sakinnehållet och din presentation av dig själv parallellt utan kontakt med varandra.
- Undvik också att vara alltför neutral. Här är du inte en nyhetsuppläsare som i en behaglig form ska förmedla vad andra skapat. Du är själv upphovsmannen/kvinnan till det du säger, och det ska märkas att du står för det.

Nervositet

- Lite nervositet är bara en fördel, den får dig att skärpa dig.
- Stark nervositet kan ibland hanteras genom en *jordningsövning*, d.v.s. att du samlar dig genom att fokusera din uppmärksamhet på fotsulornas kontakt med marken.
- Förebygg nervositet genom att ha en väl förberedd inledning som du vet är bra. Vet du precis hur du ska inleda, och kanske har kommit på en pedagogisk finess att starta med, då släpper troligtvis nervositeten när du väl kommit igång.

DRAMATURGI

- Ditt kroppsspråk förmedlar din attityd, var därför medveten om det.
- Ofta är det en fördel att stå upp – det är en markering av din roll som auktoritet i situationen. Viktigare än frågan om man bör stå eller sitta är dock *hur* man gör det.
- Tänk på att undvika nonchalans (händer i byxfickor, luta sig mot väggen, etc.)
- Planera gärna hur ni förhåller till varandra, så att byten går smidigt, och så att ni inte stör varandra eller distraherar åhörarna.

- Använd ditt kroppsspråk som ett instrument (på det sätt som passar din personlighet). Rör gärna på dig så att det skapas lite dynamik i framställningen. Sätt in energi i redovisningen.

PEDAGOGIK

- Vid denna typ av framställning presenteras mycket information på kort tid. Åhörarna behöver därför hjälp med att *strukturera* informationen och vaska fram det mest väsentliga.
- I inledningsögonblicket tar det några sekunder för åhörarna att samla koncentrationen och orientera sig. Tänk på det så att du inte snabbt rabblar fram en massa nyckelinformation direkt. Börja hellre med att berätta hur ni tänkt disponera framställningen, helst med ett visuellt hjälpmedel.
- Markera tydligt när framställningen börjar
- Lyft fram de intressanta *mönstren*.
- Undvik långa uppräknningar. Om det är nödvändigt med uppräknningar, förklara varför, och ha ett gott visuellt stöd (t.ex. OH-bild med karta, tabell, punkter, etc.).

ATT TALA

Tänk på:

- Tempo
- Volym
- Rösläge
- Artikulation
- Modulation (motsatsen till entonighet)
- Undvik utfyllnadsljud, låt det hellre vara tyst en stund. Många av oss har favoritord som slinker fram när det blir en paus (och, alltså, typ, ja, hmm, o.s.v.). Du behöver hjälp av andra för att bli uppmärksam på dina egna ovanor.
- Se till att du har (ögon-)kontakt med åhörarna. Titta ofta på de som sitter längst bak, då känner sig även de andra inneslutna.
- Det är en fördel om du behärskar materialet så bra att du bara behöver ett papper med stolpar för att inte glömma något viktigt. Det ger inte ett bra intryck att leta i ett skriftligt manus - gör särskilda stolpar för den muntliga framställningen.

ILLUSTRATIONER

- Illustrationernas främsta syfte är normalt att hjälpa åhörarna att *strukturera* informationen, inte att för sig förmedla mycket information.
- Gör gärna en A4-sida med de viktigaste punkterna som ni kan dela ut till åhörarna. Det är en god hjälp för att strukturera informationen som ni presenterar.
- Se till att OH-bilder är läsbara och tydliga.
- Färglägg gärna figurer.
- Illustrationerna bör ha en klar funktion för att förmedla innehållet, inte bara vara till för att dra skratt eller lätta upp en tråkig redovisning.
- Tabeller kan vara svåra att tolka snabbt och på avstånd. Överväg om det går att göra om dem till tydliga figurer.
- Just i branschanalysen kan det vara till god hjälp för orienteringen att visa en schematisk figur över produktionsprocessens viktigaste steg, liksom att i inledningen visa en figur över eventuella förändringar i branschens geografi ("global shift").